

ΝΤΑΜΤΟΥ ΝΤΕΣΣΑΛΕΝΙΕ Στην Κύπρο το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι δεν στηρίζονται αρκετά ώστε να ενσωματωθούν στην κοινωνία

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Δρουσιώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Οι πρόσφυγες μάς χρειάζονται περισσότερο από ποτέ, τονίζει ο Αντιπρόσωπος στην Κύπρο της Υπάτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) Ντάμτου Ντεσσαλένιε και δηλώνει πως παγκοσμίως, πρέπει να καταπολεμήσουμε συλλογικά την ξеноφοβία και τη μισαλλοδοξία. Όπως λέει χαρακτηριστικά είναι ευθύνη όλων, και κυρίως των πολιτικών ηγετών, να αμφισβητήσουν όσους δαιμονοποιούν τους πρόσφυγες, εκείνους που βλέπουν την ποικιλομορφία ως απειλή, εκείνους που υποκινούν το μίσος για τους «άλλους». Στην Κύπρο, θεωρεί ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι οι πρόσφυγες και αιτητές ασύλου δεν στηρίζονται αρκετά ώστε να ενσωματωθούν στην κοινωνία και ότι η νομοθεσία μας θα πρέπει να αναθεωρηθεί σε αρκετά σημεία.

Τι σημαίνει για σας η Παγκόσμια Ημέρα Πρόσφυγων;

Γορτάζεται κάθε χρόνο στις 20 Ιουνίου κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ να αφιερωθεί μια μέρα του χρόνου στα εκατομμύρια προσφύγων που ζουν ανάμεσα μας, που βίωσαν τη βία, διώξεις, διακρίσεις, αναζητώντας ασφάλεια και προστασία σε κάθε γωνιά της γης. Είναι μια στιγμή για να αναγνωρίσουμε εκείνες τις κοινότητες και τους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο που δέχονται πρόσφυγες, προσφέροντάς

τους ένα ασφαλές μέρος, καλωσορίζοντας τους στα σχολεία, στους χώρους εργασίας και τις κοινωνίες τους. Αυτό περιλαμβάνει και την Κύπρο.

Τους ξεχνούμε την επόμενη μέρα;

Όχι, πώς μπορούμε, μένουν μαζί μας, δουλεύουν μαζί μας, πάμε μαζί σχολείο. Πώς μπορούμε να τους ξεχάσουμε την στιγμή που έχουμε περισσότερους από 65,6 εκατομμύρια βίαιως εκτοπισμένους, παγκοσμίως. Από αυτούς, 22,5 εκατομμύρια είναι πρόσφυγες, άνθρωποι που έχουν διασχίσει τα εθνικά σύνορα της χώρας τους προς αναζήτηση ασφάλειας. Αποτελεί συλλογική μας ευθύνη η στήριξή τους.

Οι αριθμοί δεν μας πηρούν...

Ναι, και αντανακλά την τραγική πορεία της ανθρωπότητας. Ο μεγαλύτερος αριθμός βίαιως εκτοπισμένων που έχουμε δει μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το υψηλότερο επίπεδο ανθρώπινου πόνου.

Είναι αποτυχία των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των πολιτικών ή όλων μας;

Τα Ηνωμένα Έθνη δεν δημιουργούν τις συγκρούσεις και τις διώξεις. Οι πρόσφυγες είναι προϊόν βίας και συγκρούσεων. Οι πρόσφυγες δημιουργούνται από τη μισαλλοδοξία. Είναι συνήθως μια μορφή πολιτικής, κοινωνικής, θρησκευτικής ή εθνικής μισαλλοδοξίας και ο φόβος που τους αναγκάζει να δραπετεύσουν από τη χώρα τους για να γλυτώσουν από παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Δυστυχώς, πολύ συχνά αντιμετωπίζουν τη μισαλλοδοξία και στις χώρες ασύλου.

Η μισαλλοδοξία έχει πολλά πρόσωπα;

Ναι και έρχεται σε διάφορες εκφάνσεις, άλλοτε άμεσες κι άλλοτε έμμεσες. Έχει αντίκτυπο σε μέτρα πολιτικής που αφορούν για παράδειγμα τον διασυνοριακό έλεγχο, τις αποφάσεις για το καθεστώς του πρόσφυγα, τα συστήματα υποδοχής και τα προγράμματα ένταξης. Οι ρατσιστικές, θανατηφόρες επιθέσεις εναντίον ξένων κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο και προσφύγων, είναι μία άλλη έκφραση, πιο άμεση και βίαιη. Άλλη μορφή μισαλλοδοξίας είναι μέσω της νομοθεσίας, για παράδειγμα, όταν πρόσφυγες ή/και άτομα με καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας στερούνται το δικαίωμα να απολαμβάνουν οικογενειακή ζωή ή νόμους που περιορίζουν σημαντικά το δικαίωμα των αιτούντων άσυλο στην απασχόληση ή στο κατάλληλο βιοτικό επίπεδο. Οι προσπάθειες που

Μας χρειάζονται όσο ποτέ οι πρόσφυγες

καταβάλλουμε παγκοσμίως για την καταπολέμηση τέτοιων συμπεριφορών που απειλούν την ευημερία και την ασφάλεια των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων δεν ήταν τόσο συστηματικές και έντονες, αν και αναγνωρίζω ότι υπήρξαν αρκετές προσπάθειες σε αρκετές χώρες όπως στην Κύπρο, ειδικά σε επίπεδο κοινωνικής βάσης (grassroots level).

Τι απήχηση έχουν οι ιστορίες αιτητών ασύλου που δημοσιεύετε τον τελευταίο καιρό;

Πολύ συχνά αυτό που παρουσιάζεται στα ΜΜΕ είναι οι αριθμοί. Πίσω όμως από τους αριθμούς βρίσκονται άντρες, γυναίκες, παιδιά που πήραν μια από τις πιο δύσκολες αποφάσεις στη ζωή, να αφήσουν πίσω τον τόπο τους και να πάνε σε ένα αβέβαιο και συχνά τρομακτικό τόπο, επειδή δεν είχαν άλλη επιλογή. Πίσω από κάθε έναν, υπάρχει μια τραγική ατομική ιστορία. Μια ιστορία απώλειας και πόνου, οικογενειακού χωρισμού. Πολλοί από αυτούς έχουν δει τα σπίτια τους να καταστρέφονται, τα μέλη της οικογένειάς τους να χάνονται. Αυτά θέλουμε να δείξουμε καθώς επίσης ν' αναδειξουμε την αποφασιστικότητα, το κουράγιο τους, και την προσπάθεια που κάνουν στην Κύπρο για να μάθουν τη γλώσσα, να δημιουργήσουν φίλιες, να μάθουν την κουλτούρα του τόπου.

Ζήσαμε την προσφυγιά, γίναμε μετανάστες, ξέφυγα στο πετσί μας τι σημαίνουν αυτές οι λέξεις ή τις ξεχάσαμε;

Οι Κύπριοι είναι γενικά φιλόξενοι λαός, αλλά γενικά θα έλεγα ότι η σχέση των Κυπρίων με τους πρόσφυ-

γες και μετανάστες έχει τη μορφή μιας «παθητικής αποδοχής». Δεν θα μπουν πολλοί στη διαδικασία να γνωρίσουν πρόσφυγες, να τους καταλάβουν, να δουν πώς ζουν. Πριν από τρία χρόνια κάναμε μια μεγάλη έρευνα ανάμεσα στους Κύπριους για να δούμε τις αντιλήψεις των Κυπρίων για τους πρόσφυγες. Ρωτήσαμε εργοδότες αν θα έδιναν εργασία σε πρόσφυγες και η πλειοψηφία απάντησε όχι, προτιμούσε Κύπριοι ή Ευρωπαϊκούς πολίτες. Ρωτήσαμε αν στηρίζουν την ενσωμάτωση των προσφύγων, η μεγάλη πλειονότητα απάντησε ναι αλλά όχι στην Κύπρο, διότι είμαστε μικρό και μοιρασμένο νησί. Από τη μια υπάρχει κατανόηση, ωστόσο επικρατεί η αντίληψη ότι οι πρόσφυγες δεν θα πρέπει να μένουν στην Κύπρο προβάλλοντας διάφορες δικαιολογίες.

Είμαστε προκατειλημμένοι, παραπληροφορημένοι ή ρατσιστές;

Είναι μια σειρά από λόγους. Πρώτο είναι η έλλειψη επαρκούς πληροφόρησης. Το δεύτερο είναι ότι γενικά οι Κύπριοι επικεντρώνονται στην οικογένειά τους και δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για οτιδήποτε έξω από αυτή. Τρίτο δεν υπάρχουν πολλοί μηχανισμοί, προγράμματα που να φέρνουν μαζί τις δύο πλευρές ώστε να γνωρίσει ο ένας τον άλλο.

Εσείς θα μπορούσατε να βοηθήσετε σε αυτό.

Ναι, και γι' αυτό προβαίνουμε σε μια σειρά δράσεων ενημέρωσης κι ευαισθητοποίησης, όπως για παράδειγμα τη δημοσίευση των ιστοριών που αναφερθήκατε, δράσεις στα σχολεία, δράσεις με αφορμή την Παγκόσμια

Ημέρα Πρόσφυγων. Η υπαίθρια συναυλία που συνδιοργανώσαμε με τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου την Παγκόσμια Ημέρα Πρόσφυγων, το βράδυ της 20ής Ιουνίου, στη Φανερωμένη είναι ένα παράδειγμα καθώς και μικρές άλλες εκδηλώσεις σε όλες τις πόλεις με τοπικούς φορείς. Στόχος μας είναι να φέρουμε τους πρόσφυγες μαζί με τους Κύπριους, να γνωρίσει ο ένας τον άλλο, να καταλάβουν ο ένας τον άλλο, να μάθει ο ένας από τον άλλο. Να ενισχύσουμε την αλληλεγγύη το σεβασμό.

Ανησυχητικά ψηλός αριθμός αιτητών ασύλου στην Κύπρο;

Όχι ανησυχητικά. Μέχρι το τέλος του 2017 είχαν υποβληθεί 4739 αιτήσεις ενώ το 2016 ήταν 3082. Από τον Ιανουάριο - Μάρτιο του 2018, υποβλήθηκαν 1,319 αιτήσεις διεθνούς προστασίας. Οι περισσότεροι είναι από την Συρία. Για την Κύπρο, με δεδομένο το μέγεθος του νησιού και του πληθυσμού είναι μεγάλος αριθμός, αλλά διαχειρίσιμος. Σκεφτείτε, για παράδειγμα, τα εκατομμύρια των Σύρων προσφύγων που έχουν καταφύγει στα τελευταία 7 χρόνια στις γειτονικές κυρίες χώρες (από τα 5,5 εκατομμύρια Σύρους πρόσφυγες, τα 3,5 εκατομμύρια είναι στην Τουρκία και οι υπόλοιποι στο Λίβανο και την Ιορδανία).

Ποιος ο ρόλος σας στην Κύπρο;

Ήλθαμε το 1974 μετά από αίτημα της Κυπριακής Κυβέρνησης για να καλυφθούν οι επείγουσες ανάγκες στέγασης και διατροφής των εσωτερικά εκτοπισθέντων. Όταν η κατάσταση βελτιώθηκε αισθητά, επικεντρωθήκαμε στη στήριξη των προσφύγων που έρχονται από άλλες χώρες αναζητώντας στην Κύπρο ασύλο, ώστε να διώξουν και πολέμους. Συμβουλευόμαστε την Κυβέρνηση και καθοδηγούμε τις Αρχές να προβούν στα απαιτούμενα μέτρα, νομοθετικά και μέτρα πολιτικής. Η νομοθεσία πρέπει να βελτιωθεί, να αναθεωρηθεί σε ορισμένα σημεία ώστε να συνάδει με τη διεθνή κι ευρωπαϊκή νομοθεσία. Κάναμε μια έρευνα πρόσφατα σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας για τις συνθήκες διαβίωσης στην Κύπρο των αιτητών ασύλου, ώστε να στοιχειοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων και να προβούμε σε πρακτικές εισηγήσεις προς τις αρμόδιες εθνικές αρχές και άλλους φορείς στους τομείς που αναλύθηκαν στην έρευνα.

Ποιο είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα σήμερα στην Κύπρο;

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι δεν υπάρχει μια συνεκτική πολιτική για την ενσωμάτωση των προσφύγων και αιτητών ασύλου στην κοινωνία, δεν προωθείται

Να γίνουν πιο πολλοί στην Κοφίνου

Μαύρη τρύπα τα Κέντρα Φιλοξενίας αιτητών ασύλων στην Κοφίνου;

Τελευταίως έχουν γίνει βελτιώσεις σε θέματα υλικο-τεχνικής υποδομής και αυτό το αναγνωρίζω και το εκτιμώ. Ωστόσο, θα πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα για να διασφαλιστεί η αξιοπρεπής διαβίωση των διαμενόντων στην Κοφίνου. Μας ανησυχεί για παράδειγμα το γεγονός ότι άτομα ιδιαίτερης ευαλωτότητας π.χ. κινητικές, ιστρικές ή ψυχολογικές ανάγκες, διαμένουν στο κέντρο χωρίς να υπάρχουν οι κατάλληλες υπηρεσίες για την άμεση αντιμετώπιση των αναγκών. Το κέντρο δεν είναι σε καμία περίπτωση κατάλληλο για τα άτομα αυτά. Σε κάθε περίπτωση, θα μπορούσαν να μείνουν οι αιτητές ασύλου στην Κοφίνου για 3-4 μήνες αλλά κάτω από αξιοπρεπείς συνθήκες. Η παραμονή πάνω από έξι μήνες σ' ένα απομονωμένο κέντρο δεν βοηθά, διότι στόχος θα πρέπει να είναι αλληλεπίδραση με την τοπική κοινωνία, η ενσωμάτωση. Και γι αυτό θα πρέπει να προωθηθεί όσο το δυνατόν γρηγορότερα η μετάβαση από το κέντρο στον ασπικό ιστό.

Το θέμα της στέγασης αποτελεί απία σοβαρής ανησυχίας;

Ναι κι έχει οδηγήσει ορισμένους αιτητές ασύλου σε απόπειρες αυτοκτονίας. Το πρόβλημα έχει κλιμακωθεί από την αρχή του έτους επιδεινώνοντας τις ήδη δύσκολες συνθήκες διαβίωσης που αντιμετωπίζουν οι αιτητές ασύλου που ζουν εκτός του Κέντρου Υποδοχής στην Κοφίνου. Με τους άνεργους αιτητές ασύλου να λαμβάνουν 100 ευρώ ως επίδομα ενοικίου, υπάρχουν τεράστιες δυσκολίες στην εξεύρεση αξιοπρεπούς στέγασης ενόψει των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά στέγασης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα άτομα και οικογένειες να παραμένουν άστεγοι και να εξαρτώνται απόλυτα από την κοινότητα, η αλληλεγγύη πολλών και τη στήριξη ενός μικρού αριθμού φιλανθρωπικών οργανώσεων που έχουν οι ίδιες περιορισμένους πόρους.

Και διάφοροι επιτήδριοι να πλουτίζουν εις βάρος των αιτητών ασύλου με κάθε λογής υποσχέσεις.

Αυτό δεν το ξέρω, εσείς το λέτε. Το μήνυμα στην Κυβέρνηση και τον κόσμο είναι ότι οι πρόσφυγες ήλθαν εδώ για να μείνουν. Γι' αυτό όσο πιο σύντομα τους βοηθήσουμε να ενσωματωθούν στην κοινωνία, θα είναι το καλύτερο και για τις δύο πλευρές.

Τι ακούτε πιο συχνά από τους πρόσφυγες;

Νιώθω ανασφάλεια, τι θα απογίνα, θα μπορέσω να παρέχω στα παιδιά μου μια καλή μόρφωση, θα μπορέσω να βρω δουλειά που θα είναι αποδεκτή από την κοινωνία, τα παιδιά μου στο σχολείο θα αντιμετωπίσουν απόρριψη; Νιώθουν απομονωμένοι. Νιώθουν ότι είναι μόνοι.

αρετά ή συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική ζωή της χώρας φιλοξενίας τους. Επίσης, οι συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο δεν δημιουργούν τις προοπτικές για την ενσωμάτωση όσων θ' αναγνωριστούν ως πρόσφυγες. Η μεγάλη πλειοψηφία των αιτητών ασύλου αποτελεί μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα, που ζουν κάτω από το όριο φτώχειας, λόγω της ιδιαίτερα περιοριστικής πολιτικής σε ό,τι αφορά τα εργασιακά δικαιώματα των αιτητών ασύλου σε συνδυασμό με την ανεπάρκεια της κρατικής κοινωνικής αρωγής. Δικαιούνται να εργαστούν μόνο αφού παρέλθει περίοδος έξι μηνών μετά την καταχώρηση της αίτησής τους και μόνο σε συγκεκριμένους τομείς όπως γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία, ανεξαρτήτως ακαδημαϊκών προσόντων ή επαγγελματικής πείρας. Ο συγκεκριμένος τύπος απασχόλησης βρίσκεται συνήθως στη χαμηλότερη βαθμίδα της μισθολογικής κλίμακας.

Αν δεν μπορούν να εργαστούν ή να βρουν εργασία;

Λαμβάνουν κρατική κοινωνική αρωγή μέσω κοινωνικών και μικρό αριθμό μετρητών που προορίζεται για υπηρεσίες κοινής ωφελείας και άλλα έξοδα. Το συνολικό ποσό που παρέχεται στους αιτητές ασύλου είναι λιγότερο του 50% του ποσού του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος που καταβάλλεται σε άνεργους πολίτες, πρόσφυγες και άλλους πολίτες τρίτων χωρών.

Πιέζετε την Κυβέρνηση ώστε να βρεθούν λύσεις;

Ναι, αυτό κάνω τα τελευταία 5 χρόνια που βρίσκομαι στην Κύπρο. Η απάντηση είναι ότι η οικονομία ακόμη δεν έχει βελτιωθεί σημαντικά, η ανεργία δεν έχει φτάσει στα ποσοστά επίπεδα, γι αυτό δεν μπορούν να ανοίξουν άλλα επαγγέλματα στους πρόσφυγες. Είναι αλήθεια ότι υπάρχει ανεργία στην Κύπρο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι πρόσφυγες θα πάρουν τις δουλειές των Κυπρίων. Είναι σημαντικό να υπάρξει συνεργασία με όλους τους φορείς μέχρι να γίνει κατανοητό ότι οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο δεν είναι άνθρωποι που ήρθαν να πάρουν κάτι από εμάς. Αντιθέτως, φέρνουν τις δεξιότητες τους, τα ταλέντα τους, ή είναι πρόθυμοι να αποκτήσουν πολύτιμες δεξιότητες για να μπορέσουν να στηρίξουν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους με σκληρή δουλειά. Αν τους δοθεί η ευκαιρία μέσω κατάλληλων προγραμμάτων ένταξης, μπορούν να συμβάλουν θετικά στην κοινωνία υποδοχής, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά. Ας τους ενθαρρύνουμε και ας τους υποστηρίξουμε. Με αυτόν τον τρόπο αποδεικνύουμε επίσης ότι υποστηρίζουμε την ένταξη, το σεβασμό, την αποδοχή και την ποικιλομορφία.

ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΛΟΓΟ ΝΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟΝ 21ο ΑΙ.

Ερχόμενος στην Κύπρο ποιο στόχο είχατε;

Ήλθα από την Αρμενία όπου δούλευα για τρία χρόνια, προηγουμένως ήμουν στη Ρώμη για 4 χρόνια, πριν στο Κάιρο. Ήξερα τις προκλήσεις που υπήρχαν στην Κύπρο και τι έπρεπε να γίνει. Ο στόχος δεν πετυχαίνεται μέσα σε μια νύχτα, χρειάζεται χρόνος σε μικρές χώρες όπως την Κύπρο και ειδικά όταν η κυβέρνηση δεν έχει έλεγχο ολόκληρου του νησιού. Υπάρχουν πολλά θέματα που ξεκίνησαμε και ακόμα δεν ολοκληρώθηκαν διότι η γραφειοκρατία καθυστερεί, διότι δεν υπάρχει καλός συντονισμός ανάμεσα στα διάφορα Υπουργεία, υπηρεσίες. Πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να έχουν συνεχή επικοινωνία, να προγραμματίζουν και να συντονίζουν τις δράσεις τους. Συζητούμε αυτό το θέμα, αλλά δεν το έχουμε ακόμα πετύχει.

Εφικτός ένας κόσμος χωρίς πρόσφυγες, πολέμους, νεκρούς στη Μεσόγειο;

Είναι παράλογο να υπάρχουν σήμερα πρόσφυγες, όπως επίσης παράλογο να γίνονται ακόμα πόλεμοι, τον 21ο αιώνα. Οι άνθρωποι δεν έπρεπε να δολοφονούνται για τα πολιτικά τους πιστεύω, δεν θα έπρεπε να είναι φυλακή λόγω του γενετήσιου προσανατολισμού τους. Οι άνθρωποι θα έπρεπε να ζουν με ασφάλεια στη γενέθλια γη τους. Δεν είναι όμως ενθαρρυντικά όσα γίνονται γύρω μας, για παράδειγμα 7 χρόνια πολέμου στη Συρία. Από την στιγμή που υπάρχουν πρόσφυγες, όμως, δεν θα έπρεπε να διακινδυνεύουν τη ζωή τους προκειμένου να βρουν ασφάλεια.